

## ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	16 kor.
Negyedévre	4 "
Helyben háshoz hozva:	
Egész évre	20 kor.
Negyedévre	5 "
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	24 kor.
Negyedévre	6 "

# TISZÁNTÚL

## POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétévi és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:  
Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kóriratok visszaszedésére vagy megőrsésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

## A káptalani kinevezések.

Az a példátlanul hosszú interregnum, mely Kegyelmes Urunknak gróf Széchenyi Miklós püspöknek kinevezésével ért véget, Szent László káptalanában is több üresedést okozott. Szemerecsányi halála után másfélhónapra behunyta szemeit Palotay László nagyprépost, őt követte tavaly áprilisban dr. Bognár István, júniusban pedig Andrásy János kanonok.

E kanonoki székeket az interregnum alatt nem lehetett betölteni. Új püspökünk átvéve az egyházmegye kormányzását, első feladatának ismerte megtenni a lépéseket az üres káptalani stallumok betöltésére.

Ennek eredménye az a legfelsőbb kézirat, mely a hivatalos lap legutóbbi számában jelent meg. A királyi kegy a káptalan javadalmas nagyprépostságát dr. Belopotoczky Kálmán v. b. t. tanácsos, nyug. tábori apostoli helynöknek, e kiválóan érdemes főpápnak juttatta, ki díszére fog válni a Szt. László káptalanának. A fokozatos előléptetés után megüresedett három stallum közül az elsőt Kny Antal, békési esperes plébános, az irodalmi stallumot Kollányi Ferenc jaáki javadalmas apát, muzeumi könyvtárnok, az utolsót pedig Bjelik Imre az új tábori püspök kapta.

Meglepetést fog kelteni, hogy e kinevezéssel egy eddig nem nagyváradai egyházmegyei pap került szoros értelemben veit egyházmegyei kanonoki stallumba. De e tekintetben megnyugtatóan szolgálhat az az értesülésünk, hogy egyházmegyénk jogainak legfőbb hivatott öre gondoskodott az egyházmegyei papság jogainak és érdekeinek megvédéséről s a jövőre szóló biztosításáról.

Dr V. Gy.

### A királyi kézirat.

A káptalani kinevezéseket hozó legfelsőbb kézirat a következők:

Vallás- és közoktatásügyi magyar miniszterem előterjesztésére a nagyváradai latin szertartású székeskáptalanban dr. Belopotoczky Kálmán belső titkos tanácsosom, nyugalmazott tábori apostoli helynök és békési főesperesnek a nagyprépostságra, *Bunyitay Vince* örkanonoknak az éneklő, *Fetser Antal* felszentelt püspök, székesegyházi főesperesnek az örkanonokságra,

Grócz Béla középszolnoki főesperesnek a székesegyházi, dr. *Karsch Lollion* székesegyházi legidősb mesterkanonoknak a békési, dr. *Bundala Mihály* második mesterkanonoknak a középszolnoki főesperességre való fokozatos előléptetését jóváhagyva, az ekként megüresedő utolsóelőtti megüresedő mesterkanonokságot *Kny Antal* címzetes kanonok, békési esperesplébánosnak, a következő, egyben irodalmi kanonoki széket *Kollányi Ferenc* jaáki apátnak és a Nemzeti Múzeum igazgatórének, az utolsó mesterkanonokságot *Bjelik Imre* kinevezett tábori apostoli helynöknek adományozom.

Kelt Gödöllőn, 1911. évi május 28-án.

FERENCZ JÓZSEF s. k.

Gróf Zichy János s. k.

### Az új nagyprépost.

Dr. Belopotoczky Kálmán 1845. február 6-án született Rózsahegyben; a gymnasiumi tanulmányokat Lőcsén végezte s ezután a szepesi papnevelde növendéke lett. Püspöke az insbrucki jezsuita konviktusba és egyetemre küldötte. 1868-ban szentelték pappá és az Augustineumba küldték, hol 1872-ben hittudományi doctor lett. Ezután a szepesi egyházmegye szemináriumában tanulmányi felügyelő és az erkölcs- s lelkipáztorkodóstan tanára lőn. 1876-ban zsinati vizsgálóvá és szentszéki ülnökké nevezte ki Császka püspök. Ugyanez évben Simor hercegprimás a budapesti papnevelő tanulmányi felügyelőjévé és helyettes tanárrá nevezte ki. 1885-ben az Augustineumban tanulmányi felügyelő és udvari káplán lett. 1884-ben XIII. Leo pápa titkos kamarássá nevezte ki és 1890. június 6. Grusche bécsi hercegek helyébe tábori apostoli helynöké s csakhamar a nagyváradai l. sz. káptalan tagjává nevezte ki ő felsége. 1890. július 22-én tricalai püspöki címre prekonizáltatott és ez év október 5-én püspökké szenteltetett. — 1898. december 2-án a király a Ferenc József rend nagykeresztjével tüntette ki s 1903-ban valóságos belső titkos tanácsossá nevezte ki. 1904-ben a pápa trónállóvá és római gróffá nevezte ki. Két évvel ezelőtt újabb nagy kitüntetés érte, amennyiben ő felsége az egyik legnagyobb rendjelet: a vaskorona rend I. osztályát adományozta neki, most pedig mikor a tábori apostoli helynöki állástól megvált, új katonai rend-

jellel, a Pro piis meritis érdemkeresztel tüntette ki.

### Az új kanonokok.

*Kny Antal* egyike a szó teljes értelmében az egyházmegye legidősebb papjainak, amennyiben csupán *Csomák János* nyug. lelkes idősőbb nála egy évvel. Született 1833. január 17-én, tehát jelenleg 78 éves. Még alig volt 15 éves, mikor résztvett, mint nemzetőr a szabadságharcban. Iskolai elvégezése után a papi pályára lépett s 1857-ben áldozó pappá szenteltetett. Pár évig káplánkodott több plébánián, ezek között a Várad Olasziban is. 1863-ban az új-kigyósi plébánián, mint adminisztrátor működött. 1870-ben foglalta el, mint plébános, a békési parochiát, hol azóta, tehát 41 éven át, működik. — 1891-ben szentszéki ülnökké, 1894-ben a gyulai kerület esperesévé, 1906-ban tiszteletbeli kanonokká nevezetett ki. 1907. augusztusban tartotta aranymiséjét, mely alkalmából a *Wenckheim* család, mely évtizedek óta szeretettel halmozta el, tizezer korona alapítványt tett a jubileum emlékére.

*Kollányi Ferenc K.* Károly községi jegyző s Irripp Cecília fia, szül. 1863. ápr. 29. Szentpéteren (Komáromm.); gymnasiumi tanulmányait Komáromban, Nagysombatban és Esztergomban végezte, ugyanitt hallgatta a teológiát is. 1885. szept. 30. felszenteltetvén, Rimócra (Nógrádm.) küldetett segédlelkésznek; innen 1887-ben áthelyeztetett Ipolyságra, 1888-ban Esztergom vizivárosba s 1890-ben ugyanott a sz. kir. városba. A Szent István-társulat tudom. és irod. osztálya 1891-ben kivált a magyar kath. egyháztörténet terén kifejtett tevékenységéért tagjává választotta. Az 1893. év első felét Rómában töltötte, nagyobb szabású történelmi művéhez anyagot gyűjtve; ugyanezen év aug. 19. a *Nemzeti Múzeum könyvtárának őre* nevezetett ki, hol jelenleg is működik. 1897-ben a m. tudom. akadémia megbízásából Fraknói római magyar történelmi intézetébe küldetett ki; egyúttal a római, florenci, parmai s milanoi könyvtárakat is beható tanulmányozása tárgyává tette s kutatásokat folytatott a levéltárakban. 1902-ben jaáki javadalmas apát lett, később pápai tb. *praelátus* s újabban a hiteles helyi *levéltárak országos felügyelője*, a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagja. Cikkei az *Uj M. Sionban* (1884. Borromae sz. Károly, 1885. Oláh Miklós és Rotterdami Erasmus, Visszaemlékezés Szabó József püspökre, 1886. Ki a mi körbenjárónk); *István bácsi naptárában* (1885. Az esztergomi új primás-érseki palota, 1886. Az öngyilkosság és párbajról), a *M. Sionban* (1891. Képek a hazai hitújítás idejéből, 1892. Régi históriák a Pázmáneumból, 1893. A vatikáni levéltár, 1895. Zsinati bíróság Magyarországon 1561-ben, 1896. Nagyobb és kisebb párelatusok; és könyvismertetések); a *Kath. szemlében* (1888. Oláh Miklós, jellemrajz, a Fraknói-díjjal utalmazott pályamű), a *Köszeg és Vidékben* (1889. 35. sz. Egy XVI. századbeli magyar főpap pénzügyi viszonyai a külföldön); a *M. Államban* (1890. 169. sz. A kath. alsó klerus és az öröklési jogról szóló törvényjavaslat, 1891. 500. év előtt, 1892. 62. sz. Császári misszionáriusok Moszkvában 1693-ban, 1895. július 21-én

## Üzletáthelyezés!

Van szerencsém a tisztelt vevőközönséget értesíteni, hogy a Szent László-tér :: Kishídőnél 9 éve vezetett ::

## vászon és fehérnemű üzletemet

folyó évi február 1-től a tu ságos házberemelés miatt a Bémer-téri gyógyszer-tár mellé, a volt Hegedűs János-féle üzlet-helyiségbe helyeztem át.

Midőn a tisztelt vevőközönség eddigi szives pártfogásáért hálás köszönetemet fejezem ki, kérem ugyanazt a jövőben is, — részemről ezután is szigorú elvem marad a pontos és lelkiismeretes kiszolgálás. Kiváló tisztelettel

**Strohmayr Pál**  
Nagyvárad, Bémer-tér.

Kőrösi Márk. 1897. máj. Pater Fermendzin); az Esztergom és Vidékében (1890. 99., 100. sz. Esztergom nyomorultjai, 1891. 66. sz. Assumpta est); az Esztergomi Hirlapban (1892. 9. sz. Esztergom kereskedelme a XIII. században); a M. Könyv-Szemlében (1893. könyvism., 1895. Dankó József, Könyvek a XVI. és XVII. századbeli főpapi hagyatékokban és könyvismer., 1897. Monumentum actorum comitialium provinciae Hungariae Salvatoris); a Századokban (1895. Illicini Péter); a Történelmi Tárban (1895. Két hagyatéki leltár); az Esztergomban (1896. 43. sz. Párkányi vásár 1515 ben, 1897. máj. 2. sz. Az albanói hegyek között); — Munkái: 1. Az esztergomi érsekség pizetum-joga. Bpest, 1889 (Különnyomat a Kath. Szemléből). — 2. A magyar kath. alsópapság végrendekezési joga, ennek története, jelenlegi állapota és a hagyatékok közül történendő eljárás. Esztergom, 1890. (Ism. Budapesti Szemle 1891 LXV.) — 3. Római levelek U. ott, 1893. — 4. A magyar kath. főpapság végrendekezési jogának története. Bpest, 1896. (Ism. Kath. Szemle.) — 5. Az olasz állami könyvtárak. U. ott, 1898. — 6. Magyar Ferenc-rendiek a XVI. század első felében. U. ott, 1898. (Különny. a Századokból). — 1891 ben Haiczl Kálmánnal sajtó alá rendezte Simor János bibornok-hercegprímásnak szent beszédeit.

Megírta továbbá az esztergomi káptalan történetét. *Az esztergomi kanonokok c.* nagy munkájában. — Római levéltári kutatásainak eredménye egy igen értékes munkája, melynek címe: *Regessák a pápai levéltárakból.* — Megírta továbbá a *Széchenyi országos könyvtárnak*, (melynek 18 év óta őre) az alapítását, történetét. — A *Magyar Tudományos Akadémia* jubileuma alkalmából tavaly megírta az *Akadémia és a Múzeum* viszonyának, érintkezésének történetét. — Ezek óta szerkeszti a *Magyar Könyvszemlét* és tagja a *Monumenta reformationis* szerkesztőbizottságának. — Tartalmas emlékbeszédet tartott nem régiben a kiváló történetiről *Knauss* Ferdinándról, mely most jelent meg *Knauss-emlékezete* cím alatt.

*Bjelik* Imre a trencsénmegyei Illava községben született 1860 ban, gimnáziumi és teológiai tanulmányait pedig a nyitrai papnevelőben végezte kitüntetéssel. 1883. szentelték áldozópappá és 5 éven át az egyháznegyét szolgált. 1888. katonai lelkésznek nevezték ki és beosztották a szarajevói lelkései kerületbe, honnét 3 év múlva a pozsonyi kerületbe helyezték át, ahol a katonai plébános oldala mellett működött, de már 1893. a 19. sz. helyőrségi kórház önálló lelkésze — parochus proprius — lett. Itt kezdődött irodalmi munkássága is; az »Isten hozott a fiatal bajtársaknak« című műve általános feltűnést keltett, katonai körökben és püspöke meglátogatván a helyőrséget, annyira megkedvelte a fiatal papot, hogy magával vitte Bécsbe, kinevezvén őt 1894. május 1 én a tábori konzisztórium második, majd négy év múlva első titkárává. Ez időtől kezdve nem távozott a püspök oldalára mellől; az egész monarchia minden helyőrségét és állomását bejárta fáradtságot nem ismerő főnökével. 1898-ban ő felsége figyelme is ráterelődött és kitüntette őt lovagkeresztjével, XIII. Leó pápa pedig kinevezte titkos kamarásának. 1903. november 1-én már a püspök vikáriusa lett — a tábori konzisztórium igazgatója — a pápa pedig apostoli főjegyzővé és házi főpapjává nevezte ki, megengedvén neki a főpapi jelvények használatát is.

A központi igazgatás körül tanúsított kitűnő tevékenységével *Bjelik* folyton fokozódó elismerést aratott a legfelsőbb katonai körökben és ő felsége 1905 ben a vaskoronarend III. osztályával, 1909 ben pedig a Ferenc József-rend csillagos középkeresztjével tüntette ki.

Kiváló figyelmet érdemel az új tábori püspök magyar és német nyelven folytatott irodalmi működése is. Pozsonyban jelentek meg a már említett műveikén kívül: »Isten-nél a királyért és hazáért.« Egy komoly szó a magyar kir. csendőrhöz. (1892) — *Uzvanec* németül. (1893.) »Husvétii ajándék a katholi us hadfiaknak.« (1892) — »Egyesült erővel.« Egy tábori

lelkész intő szava bajtársaihoz. — (1894.) — »Ehrenblatt aus de Geschichte des Infanterieregimentes Nro. 72) (1894.) — Bécsben pedig a következő értékes művei jelentek meg: »Geschichte der k. u. k. Militärseelsorge und des Apostolischen Feldvikariates.« (1901.) — »Rituale in sum caes. et reg. Cleri militaris.« (1902.) — »Handbuch für die k. u. k. Militärgeistlichkeit« (1905.) Ez a mű páratlan a maga nemében.

Szerkesztette alapításától kezdve (1895—1911) a katonai klérus közlönyét (Pastoralblatt für die k. u. k. Kath. Militär- und Marinegeistlichkeit) is.

## ORSZÁGGYÜLÉS.

### A képviselőház ülése.

Budapest, június 9.

**Berzevichy** Albert elnök egynegyed 11 órakor nyitja meg az ülést. Sztéryni József indítványának megokolása került napirendre.

**Sztéryni József:** Elsősorban azt okolja meg, hogy miért nyújtotta be indítványát. A mult kormány visszavonulása óta választási küzdelmekben és politikai ellentétek miatt állandóan támadások érik. Legsúlyosabb vád a kereskedelmi bizottság előadója részéről érte. Az előadó éles kritikája a szülő köteleességévé tette hogy a mult kormány tagjaival egyetértve, szokatlan indítvánnyal lépjen elő. Ezután rátér indítványa megokolására, illetve Heltai kritikájának megbirálására. Az előadó kritikájának lényege az, hogy talpfa beszerzésére feltűnően nagy összeget számított a volt kormány. Heltai beállítására szerint a volt kormány alatt évről-évre jelentékenyen fokozódtak a talpfákra fordított összegek, ezt a szülő is elismeri, de kérdezi az előadót, hogy ezekkel az adatokkal párhuzamosan miért nem vette tekintetbe, hogy milyen mennyiségben fektették le a talpfákat és mi volt a talpfák árának emelkedése. Ezt tekintetbe véve nem lett volna oly feltűnő a talpfákra fordított összegek évről-évre való emelkedése. Váddal illetik a koalíciós kormányt azért is, hogy 1909 ben jelentékenyen nagyobbította az államvasutak forgatókéjét. Ennek oka Bosznia okkupálásával járó háborus készülődés volt.

Az a vád Máv. ellen, hogy a koalíció alatt 25 millió volt a szénbeszerzési többlet; ez a vád alaptalan, mert a szénre fordított összes kiadás nem emelkedik a 26 millió fölül. Emelkedés ez ugyan az előző kormány tétélelhez képest, de ennek az oka az, hogy a kereskedelmi miniszter kénytelen volt a magyar szén árát emelni, mert az általa hirdetett versenytárgyaláson kiderült, hogy a Magyarország szénre jelentékenyen olcsóbb, mint a külföld szénre.

A tüzelőfa beszerzésénél is korrektül járt el a volt kormány. A szülő visszatér ezután a talpfa beszerzésének kérdésére és részletesen ismerteti az Eisler-féle szerződést, melyet a kormány előbb elutasított, de utóbb az a vasutak újból való ajánlására mégis elfogadott. Megokolja, hogy az utóbbi években mi idézte elő az államvasutak pénz helyzetének hanyatlását. Főoka a vasutak államosításával járó árutarifa — leszállítása.

A vasutak üzemi eredményének hanyatlása nem egyedül jelenleg; Európa más államaiban is észlelhető ez a hanyatlás. Egy államban sem esik oly nagy százalék a vasut jövedelméből a vasut alkalmazottaira, mint nálunk, ahol 40 százalékot kapnak vasutasaink a forgalom tiszta bevételéből. Ez a jelentékeny percent nem improduktív áldozat, hanem értékes befektetés, mert az alkalmazottak munkakedvét fokozza. A mozdonyok ellátásának oka az anyagdráguláson kívül a forgalomnak túlságos megnövekedése. Sorra veszi az apróbb tétéleket. Idézi Hengebauer Viktornak, a pénzügyi osztály főnökének figyelemztetését, mely előre jelzi azokat a nehézségeket, mely a koalíciós kormányt fenyegették a vasutügy te-

rén. A koalíciós kormány tehát felelőségének teljes tudatában vállalta a vasutügy vezetésének feladatát s teljes korrektséggel igyekezett teljesíteni kötelességét. Azt hiszi, hogy némileg sikerült a Házat meggyőzni arról, hogy egyik kormány sem vádolhatja a másik kormányt az ország anyagi elromlásával, hanem tekintetbe kell venni, hogy a pénzügyi hanyatlás évek során kapcsolódó okoknak következménye. Kéri a Házat, hogy indítványát elfogadja.

**Elnök** 10 percnyi szünetet rendel el.

### Szünet után.

**Elnök** felteszi a kérdést, hogy miután Heltai Ferenc Sztéryni indítványával hasonló indítványt terjesztett elő, határozni kíván-e a Ház Sztéryni indítványáról, amely esetben Heltai indítványa a házszabályok értelmében nem volna megindokolható. A Ház úgy határoz, hogy előbb mondja el Heltai is az ő beszédét s ezután szavazzanak.

**Heltai Ferenc** mindenekelőtt kijelenti, hogy ő a multkor nem a pénzügyi bizottság tekintélyének súlya alatt adta elő vádjait, — amint Sztéryni mondja — hanem a saját nevében s szavainak csak annyi súlya van, amennyi igazság van bennük. Soha nem volt személyes vonatkozása az ő adatainak, azt mondta a pénzügyi bizottságban Kossuth Ferencnek is, akit a legnagyobb tiszteletben tart egyénileg, — s Kossuth el is ismerte az ő jóhiszeműségét. Nem kell tehát Sztéryniének se az ő, se a koalíciós kormány tagjait a személyes támadásoktól megvédeni.

**Sztéryni József:** Nem is tettem azt.

**Heltai Ferenc** ezután részletesen szól azokról a hibákról, melyek az államvasutak jövedelmének dekadenciájai. Szól az anyagbeszerzés emelkedett árrairól és a kereskedelmi szellemben való vezetés hiányának rovására írja, hogy az áremelkedés különösen a felépítmenyeknél szükségelt anyagok; sin, talpfa stb. beszerzése oly indokolatlanul nagyobb lett. Sztéryni az anyagbeszerzés mennyiségénél azt állította, hogy a miniszterium csak azon mennyiségek beszerzését rendelte el, melyet az Államvasut igazgatóság javaslatba hozott. Ezzel szemben ő adatokban mutatja ki, hogy az Államvasut által javaslatba hozott mennyiségeknel a miniszterium évről-évre nagyobb mennyiség beszerzését rendelte el, úgy hogy a koalíciós kormány idejétől előre 1912-ig számítva a miniszterium 300,000-nél több ürmértéket rendelt meg üzfából, mint amennyit az Államvasut javaslatba hozott, 1910. év végén 700,000 ürmérték hever és rothad az állomásokon, oly versenyárakon beszerezve, amelyek drágábbak a piaci áraknál, mert hisz az Államvasut maga jelenti, hogy maga a vasuti személyzet sem használja ezen fát, mert a piaci áraknál jóval drágább.

Attér ezután a talpfák beszerzésének kérdésére. Az 1905-ik év végén 25 millió koronányi talpfa fektűt az állomásokon, ebből kicseréltek 2 millió koronányit, tehát 10 százalékot. Hallatlan, ha összehasonlítjuk a porosz vasutakkal, ahol a kicserélési százalék csak 6 százalék, holott ottan drágább a talpfa.

**Sztéryni József:** Az arány: évről-évre javítjuk.

**Heltai Ferenc:** Tudom, de mégis igen nagy hiba.

A pálya fenntartás drágasága egyedül a talpfák árának emelkedésében keresendő. A szállítási szerződést hibáztatja, mert az oly hosszú időre kötött, hogy 10 évre teljesen kiszolgált a vasutat az Eisler cégnek, mely ezen a révén a szerződés tartama alatt mintegy 27 milliót tesz zsebre. Összehasonlítást tesz más államok szerződéseivel, melyek lényegesen olcsóbbak. Kéri a parlamenti bizottság kiküldését.

**Lukács László** ellene van a parlamenti bizottság kiküldésének, mert az nem vezetne célra. A bizottságnak nem áll módjában és jogában a tanúk kihallgatása és okmányok beszerzése.

**Apponyi Albert** gróf elint a volt kor

mány egyedüli jelen lévő tagja kéri a bizottság kiküldését.

**Szterényi József** Heltay beszédjére kijelenti, hogy abban semmi terhelő adat nem volt a volt kormányra.

Szavazásra bocsátja az elnök a javaslatokat. A Ház mindkét javaslatot elvetette. Az ülés 3 órakor ért véget.

## A „Csángó sirató” a képviselőházban.

Lapunk és a Budapesti Hírlap pünkösti ünnepi mellékletén megjelent dr. **Krúger Aladár**nak „Csángó sirató” című verse. A költemény most belekerült az országgyűlési naplóba is, és pedig elég különös módon: **Juriga Nándor** tót nemzetiségi képviselő szavaltta el a képviselők előtt. A vers után, melynek strófái közben több ízben *nagy mosgást* jelez az országgyűlési napló, egész kis vita kavardott, melyet érdekesnek tartunk az országgyűlési napló nyomán következőkben idézni:

**Kun Béla:** Nem jó vers ez?

**Györffy Gyula:** Szivlelje meg!

**Tóth János:** Még ön panaszokodik?

**Juriga Nándor:** Ime, uraim, e költeményben ki van fejezve a magyar nép halálbameletele Moldvában, hogy elveszti nyelvét, kultúráját és az utolsó imádságos könyvét is beleteszik a koporsójába és úgy érzi, hogy vége val. Uraim, én ezt át tudom érezni, mindenestre, mert átérzem a gondolatát és ha én most keresztény, de nem is keresztény, hanem általános emberi álláspontra helyezkedem, hangsúlyoznom kell, hogy amit nem akarsz, hogy neked cselekedjék, te se tedd másnak. Ha én most e költeményben ez alapon a helyett, hogy magyarok, mindenütt odateszem, hogy magyar, tót, vagy román. (*Zajos ellentmondások a szélsőbalon*) és azt mondom, oda teszem némely részben: Magyarország, akkor az a halál, nyelvhalál, kultur halál, sőt ennek a mi népünknek halála volna e versben megénekelve. Románosításról van szó ebben a költeményben, mely azt mondja, hogy az utolsó imádságos könyvet is tegyék a koporsójába.

**Béla Henrik:** De az nálunk nincsen! Ott erőszakoskodnak!

**Juriga Nándor:** Nem mondtam, hogy van.

Azután más magyarosítási dolgokra tért át Juriga s folytatónak megint visszatért a csángókhoz:

**Juriga Nándor:** Szóval az történik, ami történt, ami történt a hét magyarokkal Forrófalván, Moldvában. (Zaj.)

Tetszett, helyeselni az előbbi költemény felolvasásánál és ezzel bizonyosságát méltóztattott annak adni, hogy úgy értik igen sokan itt is a magyarosítást, mint a hogy Forrófalván és mikor ezt olvastam a magyarokról, Romániában azt hiszem megrendült a szívük és érezték, hogy nincs az jól úgy. (Zaj a szélsőbaloldalon.)

Juriga tehát elismerte, hogy a moldvai csángókat erőszakosan magyarosítják; abban azonban alaposat lóditott, hogy azt a verset egyszerűen át lehetne írni hét tótokra vagy hét oláhokra. Így, a hogy a vers szól, Juriga szerint is valóság; átírva pedig egyszerűen hazugság lenne.

**A harmadik egyetem.** Debrecenből írja tudósítónk: Tegnap került nyilvánosságra gróf Zichy János kultuszminiszter leirata, melyet a harmadik egyetem ügyében a minap intézett Debrecen városához. A miniszter leiratából kitűnik, hogy a kormány a harmadik egyetemet Debrecenben akarja felállítani s ezért kéri a várost, hogy a már eddig tett ajánlatát módosítsa azaz, hogy az egyetem céljaira szol-

gáló telkeket a nagyerdő azon részén jelölje ki és engedje át, amely Balogh Jenő államtitkár személyes tárgyalásakor a legalkalmasabbnak mutatkozott.

## A vasuti mizériák ellen.

### Nagyvárad város felterjesztése.

Nagyvárad a budapest—predeal-i fővonal mentén, mintegy központon fekszik s dacára, hogy több gyorsvonat közlekedik ezen vonalon, még sem lehet Nagyváradról Budapestet egy nap alatt akként megjárni, hogy ne kelljen az éjjelt a fővárosban tölteni.

Dr. **Hoványi Géza** és **Sas Ede** törvényhatósági bizottsági tagok indítványára Nagyvárad város törvényhatósága elhatározta, hogy feliratot intéz a kereskedelmi miniszterhez, amelyben vagy egy új gyorsvonat beállítását kéri a nagyvárad—budapesti viszonylatban, vagy a jelenlegi gyorsvonatok menetrendjét rövidítse akként, hogy egy nap alatt Nagyváradról megjárható legyen a főváros, továbbá kérje a főrdővonatok menetrendjébe az este 8 órakor Nagyváradra érkező régi vonat visszaállítását, végül kérje a belényesi vasútvonalon egy harmadik vonatpár beállítását.

A felterjesztést tegnap küldte fel a polgármester a miniszterhez.

A felterjesztés vonatkozó részei a következők:

Elsősorban reá kell mutatnom a városunk és Budapest közötti vasuti összeköttetésre, amely olyan, hogy annak megjavítását a mai kor igényei, városunk gyors fejlődésének érdekei a legsürgősebben követelik. Gyorsvonataink állandóan oly tulajdonsággal közlekednek, hogy az utazó közönség még küzdelemmel sem kaphat helyet, a menetidejük 5 óra, sőt annál is hosszabb idő, a menetrendbe jelenleg beillesztett vonatok kizárják azt, hogy Budapestet egy nap alatt megjárhasuk anélkül, hogy éjszakánk egy nagy részét kénytelenek ne volnánk feláldozni.

Ennélfogva tisztelettel arra kérjük Nagyméltóságodat, miszerint méltóztassék intézkedni arra nézve, hogy Budapest és Nagyvárad közt és viszont oly gyorsvonatok állíttassanak be a Máv. menetrendjébe már az ez évi téli időidőszaktól kezdve, mely Nagyváradról (esetleg Kolozsvárról) kora reggel kiindulva, kora délelőtt Budapestre érkeznek, ellenvonata pedig Budapestről délután indulva, jóval éjjel előtt Nagyváradra (esetleg éjjelkor Kolozsvárra) érkeznek.

Különösen kérjük azonban Nagyméltóságodat, hogy az 505. sz. gyorsvonat menetidejét a csatlakozások kiküszöbölésével legalább 1 órával megrövidíteni méltóztassék olyképpen, hogy az legkésőbb este 9 órára Bpest nyug. p. udvarra beérkezzenek.

A második, közönségünket érintő hiány a Nagyvárad—Püspök-fürdő Félix-fürdő közötti vasuti összeköttetésben találjuk. Ugyanis ezen két közelebbi fürdőhelyet legnagyobb részben városunk polgárságának azon része látogatja, amely szegényebb osztálynak mondható s akik a levegő és fürdés végett a délutáni órákra kirándulnak olyképpen, hogy este vacsorára visszajöhessenek. Ez azonban a jelenlegi összeköttetés mellett lehetetlen. Ebből folyólag tisztelettel arra kérem Nagyméltóságodat, miszerint a jövő évi menetrendbe, — mint ez már az előző években meg is volt, — egy oly vonatot beilleszteni méltóztassék, amelylyel a közönség mindkét említett fürdőből lehetőleg este 8 órakor Nagyváradra érkezzenek.

Végül arra kérjük Nagyméltóságodat, hogy Nagyvárad — Vaskóh — Körösbarafalva közötti vonalon már lehetőleg az ez évi téli menetrend egybeállításával egy harmadik vonatpárt beállíttatni kegyeskedjék olyképpen, hogy

ugy Nagyváradra, mint Belényes—Vaskóh vidékére utazó közönség utját egy nap alatt megjárhassa. Amennyiben pedig ez a kérésünk már ez év folyamán teljesíthető nem volna, abban az esetben a meglevő vonatpárok indulási és érkezési idejének fentebb leírt viszonyainkhoz képest leendő átváltoztatása iránt intézkedni méltóztassék.

## Gábel Jakab sajtópöree.

Rendkívül érdekes sajtópert tárgyal a nagyvárad esküdtszék, tegnap óta Gábel Jakab orth. izr. polgári iskola igazgató ül a vádlottak padján. Gábel Jakab ez előtt 2 évvel Borszéken nyaralt és nem volt megelégedve a fürdő állapotaival. Emiatt asután fürdőlevelet írt a Nagyvárad Napló-nak, amelyben nem a gyönyörű fenyvesekről, az értékes kitűnő gyógyerejű ásványvizsekről írt dicsőhimnuszokat, hogy felfedezze a nagyvárad közönségnek hazánk egy szép fürdőhelyét, hanem elpanaszolta az ottani áldatlan állapotokat, kijelentve, hogy mindezeknek dr. **Aczél Béla** fürdőorvos az oka, aki egyenesen megakadályozza a fürdő felvirágozását.

Dr. **Aczél**, a „Nagyvárad Napló” e cikkéért sajtópert indított Gábel Jakab ellen. Ez év február 23-án volt kitűzve első ízben a tárgyalás, azonban Gábel Jakab védője, Dr. **Kotzó Jenő** több új tanu kihallgatását és a bizonyítás kiegészítését kérte, amit a törvényszék el is rendelt.

### A tárgyalás.

Igy asután ma kezdte meg az ügy érdemleges tárgyalását az esküdtszék Korn Lajos elnöke alatt. A vádlottat most is dr. **Kotzó** képviseli, a sértettet dr. **Kabos** ügyvéd.

Elsőször felolvasták a fürdőbérleti szerződést, majd dr. **Aczél** Bélát, a sértettet hallgatta ki a bíróság. Elmondja, hogy abban az időben ő volt a fürdőorvos, 600 korona tiszteletdíjat kapott. Voltak mizériák a fürdőben, amikért azonban nem ő a felelős. A védő kérdést intéz hozzá, hogy mennyi volt a jövedelme.

**Elnök:** Erre nem köteles felelni, ez nem tartozik a bizonyítás keretébe.

Védő törvényszéki határozatot kíván, amit azonban az elnök nem rendel el.

### Délután.

Délután 3 órakor folytatta a tárgyalást a bíróság; több tanut hallgatnak ki, a többek közt dr. **Adám Géza**t, **Eperjesi Dénest**, **Bartalis János** róm. kath. lelkészt, akik mindannyian azt vallják, hogy volt ugyan sok kellemetlenség, baj a fürdőben, ezekért azonban sértettet nem terheli felelősség.

Ezután dr. **Szini Gyula** orvost, a fürdőbirtokosság elnökét hallgatja ki a bíróság. Elmondja, hogy — sajnos — Borszéken nem voltak valami kellemes állapotok, azonban ezekért **Aczél**t nem hibáztatja, mert ezekért a fürdőbérleti részvénytársaság, illetve a fürdőigazgatóság felelős. Az orvos alkalmazott, aki legfeljebb panaszt emelhet azonban ő meg nem szüntetheti a bajokat.

**Elnök:** Tud-e arról, amit az inkriminált cikk ír, hogy causalis nexus van dr. **Aczél** fürdőorvos által rendelt fürdők és a kapott percent között.

**Tanú:** Nem tudok.

— Joga van-e arra a fürdőorvosnak, hogy egyes fürdőket saját rendelkezése alatt tartson, ahol az ő rendelete, illetve engedélye nélkül nem szabad fürdői

**Tanú:** Nemcsak joga, hanem kötelessége

is, mert orvosi rendelet nélkül azokat az erős, könnyen veszélyessé válható vizeket használni nem lehet s csak olyan orvos adhat erre engedélyt, aki teljesen ismeri az ott levő gyógyvizek hatását.

Végül a védő kérdései után kérdezi az elnök: ezeknek az állapotoknak oka-e dr. Aczél fürdőorvos, vagy megakadályozhatta volna-e azokat.

Tanu: Nem.

Mielőtt vallomására megeskették volna, a védő azt mondja, hogy ez csak a tanu véleménye.

Elnök kijelenti, hogy ő nem a véleményét kérdezte, hanem a tanuak a tudományát kérdezte erről a dologról s a tanu nem a véleményét, hanem tudományát adta elő. Hivatkozik az esküdtökre.

Az esküdtök kijelentik, hogy az elnöknek van igaza.

Kikérem magamnak, hogy a védő ur rendreutasitgasson. Tessék figyelni a kérdésekre. En a perrendtartás szerint vezetem a tárgyalást, szeretném, ha más is ahhoz igazodnék!

Az elnök erélyes és jogos szavai után a védő a sértett vallomására hivatkozik.

Elnök kijelenti, hogy ez nem tartozik ide, azt mondja el a védőbeszédben.

Ez összekoccanás után a mai tárgyalás befejezést is nyert. Holnap folytatják a tárgyalást, de lehet, hogy holnap sem lesz még ítélet.

**Eredeti**

**Chassala szandálok**

és angol tennisz cipők kizárólag

**REICHARD áruháza**

cégnél kaphatók.

115 B

## UJDONSÁGOK.

\* **Ki építi fel a Félix-fürdői gyógyszertár?** Megirtuk, hogy a Félix-fürdőben a premontrai rend által épített gyógyszertár ellen a főorvos kifogásokat emelt és azt nedvesnek találta. A főorvos egyidejűleg javasolta egy teljesen új gyógytár felépítését, vagy pedig a jelenlegi épület mellé még egy új teljesen száraz helyiség felépítését. A főorvos véleményére tegnap tette meg kifogásait e rend ügyésze dr. Márkus László, aki kijelenti, hogy a rend a gyógyszerész, tehát a szakértő által kiválasztott területen építette fel a gyógytárat. Ha az nedves, úgy azért a gyógyszerész felelős. A rend mindazonáltal nem zárkózik el az újonnan létesítendő gyógyszertár támogatásától és hajlandó az új gyógytár részére egy megfelelő területet adományozni, de a felépítést nem hajlandó magára vállalni.

\* **Tanulmányi ösztöndíj iparos segédnek.** Az új székház felavatása alkalmával Nagyváradi város törvényhatósági bizottsága 10.000 koronás alapítványt tett oly célból, hogy annak évi 400 korona kamatát évenként felváltva egy kereskedelmi iskolai és egy iparos tanonciskolai végzett növendék kapja tanul-

mányi ösztöndíjjal. Szűcs Izsó, a nagyváradi iparostanonciskola igazgatója tegnap előterjesztést tett a polgármesterhez, amelyben rámutat, hogy ez évben a nagyváradi iparostanonciskola részére adandó a tanulmányi ösztöndíj s a tanterület ajánlja, hogy Gál-Szabó Lajos lakatos tanuló részére adják a 400 korona ösztöndíjat. Gál-Szabó Lajos most szabadul fel s tanulmányainak bővítése céljából külföldre szándékozik menni.

\* **Adomány a Mensa Akadémiának.** Czipóth Ferenc ur 10 koronát adományozott a »Mensa Academica« javára. A kegyes adományt köszönettel nyugtatványozom. Dr. Bosóky Alajos kir. tanácsos, igazgató.

\* **A hegyi utak kijavítása.** A múlt évi nagy esőzések, sőt felhőszakadás a nagyváradi hegyen nagyon megrongálta az utakat, úgy, hogy egyes helyeken egyáltalán nem lehetett közlekedni. A hegyközség kérelmére Nagyváradi városa intézkedett az utak jókarba helyezéséről s a főmérnök tegnap bejelentette a városi tanácsnak, hogy az utakat rendbehozatta s a Kornstein-féle szőlő előtti földomlást kijavították.

\* **Fenyőget a sáska.** A földmivelésügyi miniszterhez beérkezett jelentések szerint Bihar megye területéről a sárréti járást fenyegeti legjobban a sáska. A miniszter az értesítések alapján tegnap tudatta az alispánnal, hogy a rovartani állomás egyik tisztviselőjét legközelebb le fogja küldeni és meg fogja vizsgáltatni a gyásus területet, amikor természetesen a megfelelő védtételeket fogantatosítani fogják.

\* **A tanonciskolák segélyezése.** A vármegye a közelmúltban általános felterjesztést tett a vallás- és közoktatásügyi miniszterhez a megye területén levő összes ipariskolák segélyezése tárgyában. A miniszter a felterjesztésre tegnap válaszolt, amikor tudatta a megyével, hogy az ipariskolákat mindenkor támogatja, így a folyó évben is már 9500 koronát juttatott erre a célra, ami a múlt évinél 2500 koronával jelent több segélyt. A miniszter egyidejűleg kijelentette, hogy az iskolák támogatása elől sosem fog elzárkózni.

\* **Munkásházakat kérnek.** A vármegyéből egymásután érkezők a sürgető kérelmek úgy a földmivelésügyi miniszterhez, mint a vármegyéhez a munkásházak létesítése tárgyában. Tegnapelőtt a báránai lakásnélküliek és tegnap pedig bihariak kérték a munkásházak felépítését. A kérelmek felett a vármegye az általános munkásházak építése alkalmával fog dönteni.

\* **Félek a cséplőgépektől.** Még elég idő választ el bennünket az aratástól és már jelentkeznek a gazdák, akik tiltakoznak a gőzcséplés ellen. Tegnap Konyár község kisgazdái adtak be kérvényt az alispánhoz, akitől kérik, hogy tekintettel arra, miszerint a községben csaknem minden épület náddal van fedve, tiltsa be a gőzcséplést. A kérvénynek természetesen a főháttere nem a tüztől való félelem, hanem a cséplő munkások elleneszenve a gőzgépekkel szemben.

\* **A kamara értesítése.** Van szerencsénk az érdekeltek tudomására hozni, hogy az élesztő gyártása és forgalombahozatalának szabályozása tárgyában kiadott 97700-910. sz. keresk. m. kir. miniszteri rendelet 1. §. utolsó bekezdésének azon intézkedését, hogy azokban a helyiségekben, melyekben sörélesztőt gyártani, vagy tartani a folyó évi szeptember hó 1-ig felfüggesztette a nagyméltóságú miniszter ur. Egyben tudatjuk az érdekeltekkel, hogy a mintavétel alkalmával a V. R. utolsó bekezdése értelmében a félek joga van ellenminta vételét kívánni s azt tetszése szerint bármely állami szesz vagy vegykezéskészlet s ugyancsak bármely

vegyvizsgáló állomással vegyelemzettetni. Erre vonatkozólag a következő díjjegyzéket állapította meg: minőleges vizsgálat keményítőre 2 kor., keményítő tartalom mennyiségének meghatározása 4 kor., sörélesztő tartalomra való vizsgálat 10 kor. Nagyváradi, 1911 június hó 6. A nagyváradi kereskedelmi és iparkamara: Huzella Gyula, kir. keresk. tan. elnök, dr. Sarkadi Lajos titkár.

\* **Autóbaleset.** Záber Miksa tűzérőrnagy panaszolta a rendőrségen, hogy midőn tegnap Reviczki, Losonczy, Trileti nevezetű tisztársával a Püspök-fürdőbe kocsikázott, Váradszőlős és Váradszentmárton között terjedő útvonalon egy automobil jött szembe, mely a figyelmeztetés dacára tovább is sebesen hajtott. A gyorsan közeli automobiltól a lovak elragadtak, a kocsit az árokba borították, úgy hogy a benne ülő Záber tűzérőrnagy bal lábán megsebesült s a kocsit a lámpája is eltört. A rendőrfőkapitány felhívja a gépjármű tulajdonosokat, hogy forgalmi engedély elayerése előtt, vagy más kezületekből városuakba hozott gépjárművekkel a szabályszerű újabb rendszám megszerzése előtt gépeiket közúti használatba ne vegyék mert e tilalom áthágói a gépjármű közlekedésről alkotott szabályrendelet 76 és 79. §-a értelmében szigorú büntetéssel fognak sújtatni.

\* **Beiratások a földműves iskolába.** A hódmezővásárhelyi m. kir. földműves iskola igazgatóságának átirata alapján értesitem a város közönségét, hogy a hódmezővásárhelyi m. kir. földműves iskolánál folyó év október 1-én új tanév nyílik meg. Célja az iskolának két évig terjedő tanfolyam alatt a tanulni vágyó 16 éves kort már betöltött kisdzárakat, gazdálkodással foglalkozik, vagy foglalkozni akar, az okszerű és hasznos mezőgazdálkodás összes ágazataiból a legalaposabban kiképezni. Tápdíj címén tartozik minden egyes tanuló felévenként 150 koronát fizetni. Ezért kapkosztot, lakást, ágyneműt, mosatást. A beiratások már megkezdődtek tehát mielőbbi jelentkezés ajánlatos. Bővebb felvilágosítással az iskola igazgatósága szolgál. Nagyváradi, 1911. június hó 3. Rimler Károly, polgármester.

\* **Az érmihályfalvai selyemhernyók.** A napokban megírjuk, hogy az érmihályfalvai járványkórházban Kovács János valóságos selyemhernyó tenyésztést rendezett be és amikor a főszolgabíró elrendelte Kovácsnak a hernyókkal egyetemben való kipakolását a képviselőtestület kimondotta, hogy nem hajlandó a hernyó tenyésztést tilakolítani. Most a főszolgabíró jelentést tett az alispánhoz a dologról és kéri a képviselőtestület katarozatának megsemmisítését.

\* **A püspök-fürdői galamblovész után.** A Püspök-fürdőben e hó 8-án megtartott galamblovész versenyen 9 díj közül 6 Ladányi József nagyváradi puskműves mester fegyvereivel nyertett el és pedig 2 első díj, 2 második díj és 2 harmadik díjjal. Üzlet Nagyváradi Rákóczi-ut Moskovits palota. M. kir. löporáruda, telefon 269.

## Tudósítás!

Tudatni kívánom az igen tisztelt eddigi megrendelőimmel és az elegáns ruhákat szerető uri közönséggel, hogy

**a tavaszi és nyári szöveteim**

megérkeztek. Angol és belföldi szövetekben oly nagy választékkal rendelkezem, hogy bármelyik fővárosi céggel felveszem a versenyt, ugyancsak az előállításban is, ami a saját vezetésem alatt történik.

Nagybecsü pártfogást kér

**FRIEDLÄNDER**

angol uri szabó cég

Nagyváradi, Szent János utca 4. sz.

Mintákkal kívánatra házról szolgálók.

x Néhai főtisztelendő **Makutz Ernő** öteol. könyvtárát míg a készlet tart *olcsón* kiárusítom. Benkő A. könyvkeresk. Rákóczi-ut 10 sz.

\* **A Püspökfürdő megnyitása** impozáns módon történt meg május 14-én, vasárnap délután. Tüzes nyári napsugár, hangos madárdal, vig muzikaszó, balzsamos illat, jókedv töltik be a levegőt s varázsolnak tündérligetet oda, ahol a hosszú tél alatt a csendesség ütötte fel tanyáját s csak a Pece vize folydogált csendesen s a lótvirág várta már nehezen a kikeletet, hogy felvehesse pompás nyári öltözetét. A fürdő figyelmes és gondos bérletje **Kermáts János** már akkorra mindent előkészített úgy, hogy a vendégek teljes kényelemben érezhessék magukat. Volt is népvándorlás olyan, amelyet nem láttak hamarosan az öreg lótvirágok s amire az öreg erdei fák is jóváhagyólag bólintgatták évszázados koronáikat. Közel 1500-ra rugott a vendégek száma, ami egyaránt szólott a fürdő és a vendéglős országkirú nevének. Az ózondus és balzsamos tavaszi levegő, a kiváló hatású tükör és kádfürdők, az uszoda nem hiába csábította az embereket a Püspök-fürdőbe. Üdülés után a fehér asztalokhoz telepedett le a közönség, ahol a vendéglős kitűnő borai és **Dankó Boldizsár Kálmán** m.-pécskai zenekarának talp alá való nótái mellett késő éjjelig ünnepezték a nagy napot, a Püspök-fürdő megnyitását.

## Kolosváry Sándor

ékszerész, arany és ezüstműves üzletét

folyó év május 1-én helyezte át míg az építkezés tart Nagyvárad, Rákóczi-ut 5. sz. Veiszlovits házba, az Orsolya zárda templomával szemben.

x **Stern** a villamos a javított dr. Just Wolfram égőket (hisz már más nem is létezik) 20 gyertyától 50 gyertyáig szombat esti fél 7 órától vasárnap délelőtt 10 óráig Korona 250 ért árusítja, nagyobb vételnél engedmény. Elvállal szakmájához tartozó mindennemű villamos világítási, villamos jelző csengő, telefon és villámhárító munkákat a legolcsóbb áron Bémer-tér. Telefon 556. B

## FLEGMAN

grenadinjai

a legszebbek és legjobbak.

Vas és rézbutor



gyári faktári

Székrenyagy 3 matraccal 19 korona  
Sodronybetét 10 korona  
Rézkarniss 5 korona  
Gyermekágy 24 koronától feljebb, kapható  
**Kohn Adolf**  
vaskereskedőnél Nagyvárad, Kossuth-utca  
10 sz. Telefon 636.  
Tanuló fizetéssel felvétetik.

## SZÍNHÁZ.

### Heti műsor:

Szombat: Nóra (P. Márkus Emilia vendég-fellépte.

Vasárnap d. u. Aranyvirág. Este Kaméliás hölgy. (Márkus Emilia vendégfellépte.)

**Bossorkány.** Sardon rémdrámájában némileg megcsappant érdeklődés mellett folytatta tegnap **Márkus Emilia** vendégszereplését. Ez a rémdráma a mai izléstől mérföldekkel marad el, meg van spókelve történelmi hazugságokkal is, irodalmi értéke is nulla, nem csoda tehát, ha a közönséget legfeljebb **Márkus Emilia** személye csalogatta színházba. A kiváló vendégművész most is ragyogtatta egész gazdagságát művészetének, a közönség pedig elhalmozta ovációkkal. A többi szerep az itteni jó erők kezében volt.

**Márkus Emilia Nórája.** Ma, szombaton este játszta el **Márkus Emilia** a legértékesebb, legfinomabb alakítását, Ibsen Nóráját. A művész e nagystilű modern asszony szerepét csodás megértéssel alakítja s igazán művészi esemény számba megy Nóra klasszikus alakjának felvonulása a Szigligeti-színház színpadára. Vasárnap este a **Kaméliás hölgy** romantikus megható alakját játszta el a nagy művész. Míad a két este iránt már is igen nagy az érdeklődés. A mai előadásra már tegnap elkapták a jegyeket. Míad a két **Márkus** estére már ma jegyek előre váltathatók.

## TANÜGY.

**Vizsgálatok rendje a községi polgári leányiskolában.** A) nyilvános vizsgálatok. Június 16-án délelőtt I. a. osztályban. Június 16-án délután I. b. osztályban. Június 17-én délelőtt II. a. osztályban. Június 17-én délután I. c. osztályban. Június 19-én délelőtt II. b. osztályban. Június 19-én délután III. a. osztályban. június 20-ig délelőtt IV. osztályban. Június 20-án délután III. b. osztályban. Június 21-én délelőtt 8 órakor záróünnepség. B) Magánvizsgálatok. Június 22-én délelőtt írásbeli vizsgálat. Június 23, 24, 26, 27-én szóbeli vizsgálat. A nyilvános vizsgálatok idején az iskola helyiségben (Tisza Kálmán-tér) rajz- és kézimunka kiállítás lesz, melynek meg-

tekintésére, valamint a nyilvános vizsgálatokra tisztelettel meghívja az érdeklődőket. Nagyváradon, 1911. június 10-én. Az igazgatóság.

**Vizsgálatok a főgimnáziumban.** A nagyvárad prem. főgimnáziumban a magántanulók vizsgálatai f. hó 13-án (írásbeli) és 14-én (szóbeli) tartatnak meg. A vizsgálatra 13-án reggel 8 órakor kell jelentkezni az igazgatói irodában. A szóbeli érettségi vizsgálatok a főgimnáziumban f. hó 6-án kezdődnek dr. Radnai Rezső miniszteri osztálytanácsos elnökelete alatt. Nagyvárad, 1911. évi június hó 3. Az igazgatóság.

## IRODALOM.

**A Vasárnapi Ujság** június 4-iki száma érdekes képsorozatot közlöt báró Bánffy Dezső temetéséről, a király gödöllői tartózkodásáról, a sátoraljaujhelyi Kossuth szobor és a monoki emléktábla leleplezéséről, a páris-madridi repülőversenyéről, a nemzetközi olimpiai konferencia üléséről. Egy kiváló szép kép a római új Viktor Ernánuel-szobrot mutatja be, egy teljes sorozat a római képzőművészeti kiállítás pavillonjait. Szépirodalmi olvasmányok: **Rákosi Viktor** regénye, **Lévay József** és **Kosztolányi Dezső** versei, **Lampérth Géza** novellája, **Marcelle Tinayre** franciából fordított regénye. Egyéb közlemények: cikk (képekkel) a föld a föld alakjáról, **Böhm Károly** arcképe, **Radics Jenő** emlék plakettje, **Gyulai László** arcképe, életrajza és festménye, **Pestmegye** új fővárosi palotájának képe, tárcacikk a hétről s a rendes heti rovatok. Irodalom és művészet, sakkjáték, stb. — A »Vasárnapi Ujság« előfizetési ára negyedévre 5 korona, a »Világkronika«-val együtt 6 korona. Megrendelhető a »Vasárnapi Ujság« kiadóhivatalában (Budapest, IV. ker., Egyetem-utca 4. szám). Ugyanitt megrendelhető a »Képes Néplap«, a legolcsóbb ujság a magyar nép számára, félévre 2 korona 40 fillér.

**Katonai tanintézetek főlveteli szabályai,** ötödik kiadásban jelentek meg, **Benkő Gyula, Grill-féle** udvari könyvkereskedésében Budapest. Ez a könyvecske a közös hadsereg, a honvédség és a hadi tengerészet összes akadémiái, reáliskolái és hadapródiskolái főlveteli szabályait tartalmazza és nélkülözhetlen mindazoknak a szülőknek, akik fiaikat a katonai pályára készülnék adni. Ára 2 korona.

## NYILTTÉR.

**REISZ MIKSA**  
butorgyára

Nagyvárad,

Rákóczi-út 14.

szám alatt

(„APOLLÓ” mellett).

## FOGAK.

Ép gyökerek bennhagyásával művészikivitelben szájpádlás nélkül is készít **kitűnő hirt** nevű

### Fogműtermében

Özv. Dr. Deákné

Nagyvárad, Kossuth-u. 2.

Fekete Sással szemben

## TÁVIRATOK.

### Wickenburg Márk kereskedelmi miniszter.

Budapest, jun. 9.

(Saj. tud.) Wickenburg Márk kereskedelmi miniszterrel való kinevezése egészen bizonyos. A kinevezés napok mulva a hivatalos lapban meg fog jelenni.

### A párbaj eltörlése.

Budapest, június 9.

(Saj. tud.) Richter János ma indítványt jegyzett be a párbaj eltörlésére vonatkozólag. Az indítvány napirendre lesz tűzve.

### A győztes törökök.

Konstantinápoly, jun. 9.

A mekkai emir jelenti, hogy Elkens mellett hét török zászlóalj legyőzte a lázadókat, akik száz halottat, köztük három sejtet hagytak a csataterén.

### 10.000 Havanna.

London, jun. 9.

Manuel Gomez, Cuba elnökének fia Londonba utazott, hogy elvigye György király számára a koronázási ajándékot. Cuba elnöke 10.000 pompas Havanna-szivart küldött György királynak. A szivarokat szakértők válogatták össze s azt mondják, hogy ez a koronázási ajándék megér kerek 100.000 koronát.

## KÖZGAZDASÁG.

### Nem kell a gyümölcsfa tenyésztés.

Még 1902-ben néhai Szunyogh Péter alispán alakította meg a vármegyében a gyümölcsfa iskolák kerületeit s ő nevezte ki a kerületi felügyelőket is. E rendezés alkalmával a bihar-püspöki kerületbe Pálfi László róm. kath. tanítót nevezte ki az alispán felügyelővé.

Pálfi László mostanig viselte a tisztviselget a legnagyobb lelkiismerettel, most azonban benyújtotta lemondását. A lemondást azzal indokolja a tanító, hogy bár ő mindent elkövet a fatenyésztés dolgában, azonban a jegy-

zők és a tanító társai oly nagy tartózkodást tanusítanak, hogy eredményt nem tud felmutatni.

### Gabona üzlet.

### Borgida Béla és Társa jelentése Budapest.

A gabonaüzletén tegnap ismét szilárd volt a hangulat tegnap, különösen a buza emelkedett lényegesen. Készáruban 21 ezer mázsa forgalom volt, 10-el magasabb árak mellett.

#### Határidők zarálatka:

Októberi buza	— — — —	11.53
Apr. lisi buza (1912)	— — — —	11.59
Októberi rozs	— — — —	9.33
Októberi zab	— — — —	8.24
Juliusi tengeri	— — — —	6.96
Augusztusi tengeri	— — — —	7.08
Augusztusi repce	— — — —	14.—

### Budapesti értéktőzsde.

### Magyar Általános Hitelbank nagyváradi fiókjának távirati jelentése.

Magyar hitelrészvény	— — — —	820.—
Osztrák hitelrészvény	— — — —	643.—
Jelzálogbank	— — — —	482.—
Leszámitoló és pénzváltó	— — — —	562.—
Salgótarjáni köszén	— — — —	659.—
Osztrák államvasút részvény	— — — —	739.—
Közuti vasút	— — — —	754.50
Rimamurányi vasmű	— — — —	682.—
Városi vasút	— — — —	389.—
Beocsini cement	— — — —	—
Magyar bank és keresk. r. t.	— — — —	740.50



REGÉNYCSARNOK.



## BÖSKÉ

Irtá SARKADI NAGY SÁNDORNÉ

(Folytatás)

16

Ma először gondolt fájó szívvel Alice egész komolysággal arra, hogy jó lesz, ha elfogadja hűséges gavallérja régen tartogatott házassági ajánlatát. E szép elhatározás azonban nem volt tartós.

Amint hazaért, dühösen tette fel magában, hogy nem enged, miszerint unokanővére foglalja el az ő eddigi helyét, csak azért sem megy Légrádyhoz, s mindent el fog követni, hogy őt megalázza s elűldözze a körből, hol ő eddig mint bűzke királynő uralta a helyzetet s a sziveket.

— Ma még ujság volt, s körülrjongták, de holnap ismét kegyeimért fognak — ugyanazok kik úgy hódítottak neki — esedezni, s jaj nekik amiért cserben merészeltek egy estén át hagyni! Hisz csak nem hasonlíthatom magam Ladányi Erzsivel össze — mondá édesanyjának, amint magukra maradtak. De a tükrör elé állva, ma oly sápadt s dultaknak látta vonásait, hogy szíve összeszorult, amidőn unokanővére elegáns alakját, s finom szép orcáját maga elé képzelte.

Édes anyja megvigasztalgotva leányát, nyugvóra tért s már rég eltávozott tőle, amidőn Alicenak eszébe jutottak a Margittói halottak ama bizonyos örökségi ügyről. Bántotta, hogy édesanyjával nem köölte azt, a hiúság démona, még a Mamonnak való hódolását is elnyomta volt, mindenről elfeledkezett most, azon egyet kivéve, hogy Ladányi Erzsike szép leány lett.

Gazdag, előkelő és szép. Szép lett mint ahogy ő egykoron megjósolta volt. Fájdalmasan ejté ki Alice e szavait s ágyára borulva reggelig keservesen sirt. Eszébe jutott egy összetört beteg rut gyermek s egy szép halvány

fiatal ember, ki a beteg leánykát nap nap mellett meglátogatta volt!

### VII. FEJEZET.

Hogy hogy nem a Ladány és környékbeli társaságban lassankint kiszivárgott, hogy a szép Ladányi Erzsike leendő örökösője Somlyayék nagy vagyonának. Több sem kellett a vármegyei fiatalságának, napról-napra több vendége volt a Ladányi nagyvendéglősnak s utoljára építkeznie kellett, mert kevés volt a szoba a sok fiatal ember részére, akik ide sereglettek a szép vagyonos leány kedvéért.

Egyik táncmulatság a n ásíkat érte s valóssággal versenyeztek a leányka kegyeiért.

S aki azt hiszi, hogy Erzsike ez időtájt boldognak érezte magát s valami nagy sulyt fektetett ez ünnepelésre, hát nagyon csalódik. Nem lett volna fiatal leány, ha nem tesszik neki az általános hódolat, melyben résztesítették, de valami különös élvezetet nem talált abban.

Minden férfi közönyös volt előtte, egyetlen egy sem akadt, aki iránt a legcsekélyebb vonzalmat táplálta volna.

Gyerekkori jó pajtása volt Hollódy Pista, de ennek megváltozott alázatos viselkedését, amely a szerelmeseket jellemzi, nem akarta észre venni, s tovább is a régi baráti modorban bánt vele, de még ezért is irigyelték őt a többiek, mert senki iránt olyan kedves nyájas nem volt, mint Pistával szemben, mindenkihez hideg és tartózkodó viselkedést tanusított.

Szegény Alice pedig napról-napra jobban érezte, hogy hatalmas ellenséggel áll szemközt, aki tizennyolc évével űde szépségével és elegánciájával magasan felette áll.

(Folyt. köv.)

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA

## Fürdői menetrend.

NAGYVÁRAD—PÜSPÖKFÜRDŐ.

	reggel	d. e.	d. u.	d. u.	este
Nagyvárad ind.	7 50	9 50	2 10	4 50	8 10
V.-Velece >	8 00	10 00	2 20	5 00	8 20
Rontó >	8 16	10 16	2 36	5 16	8 44
Püspökfürdő érk.	8 21	10 21	2 41	5 21	8 49

## PÜSPÖKFÜRDŐ—NAGYVÁRAD.

Püspökfürdő ind.	8 59	10 59	3 19	5 59	9 29
Rontó >	9 04	11 04	3 24	6 04	9 34
V.-Velece >	9 17	11 19	3 37	6 17	9 47
Nagyvárad érk.	9 27	11 29	3 47	6 27	9 57

## NAGYVÁRAD—FÉLIX-FÜRDŐ.

	d. e.	d. e.	d. e.	d. u.	este
Nagyvárad ind.	8 00	10 00	2 20	5 00	8 31
V.-Velece >	8 10	10 10	2 30	5 10	8 41
Rontó >	8 16	10 26	2 46	5 26	8 56
Félix-fürdő érk.	8 33	10 33	2 53	5 33	9 03

## FÉLIX-FÜRDŐ—NAGYVÁRAD.

Félix-fürdő ind.	8 40	10 30	3 00	5 40	9 10
Rontó >	8 47	10 46	3 07	5 47	9 17
V.-Velece >	9 00	10 59	3 20	6 00	9 00
Nagyvárad érk.	9 10	11 09	3 30	6 10	9 40

\* Csak bezárólag szeptember 15-ig közlekedik.

A

# „TISZÁNTUL“-ra

előfizethet mindennap.



## Jégszekrények

nagy választékban

## Fagylaltgépek

Ltr.	1	2	3	4
Kor.	10—	12-50	14-50	17—

## Vajköpülőgépek

Ltr.	1	2	3
Kor.	3-60	4-80	5-60

Kerti vasbutorok állandó nagy választékban.  
Modern konyhaberendezések zománcozott és Alumínium edényekből.



Telefon 390.

**TARSOLY és RISZTÓ** különlegességek vaskereskedésében.

## A Z I G A Z,

hogy sehol sem lehet oly kellemesen szórakozni, mint —

Kecskeméthy István

„NEMZETI“ vendéglőjében.

Kitűnő magyar konyha. A legjobb fajborok. Abonánsok polgári árban meggyezés szerint szolgáltatnak ki.

— Minden este fényes műsor —

mozgófénykép előadás.

— Belépti díj nincs. —

A vidékiek találkozóhelye.

Szállodában szobák 1 korona

— 60 fillértől kaphatók. —

Számos látogatást kér tisztelettel

Kecskeméthy István vendéglős, a „NEMZETI“ szálloda, vendéglő és kávéház bérője.

Nagyvárad város

## VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Raktáron tartjuk a javított dr. Just-féle

Wolfram lámpát

melylek áramfogyasztása az izzólámpával szemben 75 százalék megtakarítást mutat fel. 40 gyertyás W o l f r a m lámpa darabja 3.60 kor. 100 gyertyásé 5 kor. 50 fill.

Sima izzólámpa dbja 72 fillér,

tehát 5 százalék kartell áron aint.

Mindeanemű izzólámpa különlegességek, fényképes lámpák ugyancsak legolcsóbb áron kaphatók.

Csillárok,

izzólámpák

állandóan nagy választékban kaphatók a villamos telepen külön céllra épített nagy

csillár-raktárunkat megtekintésre ajánljuk.

Ugyanott állandóan raktáron tartunk

villamos motorokat

1. lóerőtől 12 lóerőig minden nagyságban

Elvállaljuk

villamos világítás

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővít. sét, átalakítását, javítását, izzólámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szállítását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat a legolcsóbb árak mellett.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Főszereelő telefonja 55. sz.

81

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

## MEGNYILT a PÜSPÖKFÜRDŐ!

Magyar-Pécskai Dankó Boldizsár Kálmán kitűnő zenekara közreműködésével május hó 1-én a nagyközönség számára.

A fürdő híres gyógyvize a legkülönbözőbb betegségekben bámulatos gyógyulást idéz elő Vonatközlekedés naponta ötször, a nagyvárad állomásról. A vendéglőben kitűnő konyha és pince. — A szállodában teljes kényelem. Mérsékelt árak. — A fürdőben ujonnan berendezett nagyszabásu uszoda. — Fürdővonatok a mai naptól kezdve közlekednek. Minél számosabb látogatást kér

Kernáts János, fürdőbérő.

